

Luotsaustutkinnot, koeluotsaus ja luotsauksen lupakirjojen hakemusmenettelyt

TRAFICOM/113784/03.04.01.00/2021

Määräyksen tausta ja säädösperusta

Määräyksen päivittäminen todettiin tarpeelliseksi vuonna 2020 Liikenne- ja viestintäviraston (jäljempänä Traficom) vetämässä luotsauskoulutustyöryhmässä, jossa olivat mukana kaikki luotsauksen kannalta olennaiset sidosryhmät, joita ovat Finnpilot Pilottage Oy, Suomen Varustamot ry, Luotsiliitto ry ja luotsaustutkintoja järjestävät oppilaitokset. Sekä sidosryhmät että Traficom kokevat voimassa olevan määräyksen epäselväksi ja tulkinnanvaraiseksi. Tämä on näyttäytynyt esimerkiksi siten, että luotsaustutkintoja järjestävien oppilaitosten menettelyt eivät ole olleet yhdenmukaisia. Toisaalta on myös tunnistettu, että Traficomien menettelyt luotsauksen lupakirjoja myönnettäessä ja uudistaessa eivät ole olleet yhdenmukaisia. Tavoitteena on antaa nykyistä seikkaperäisempi ja yksiselitteisempi määräys, jossa näitä asioita tarkennettaisiin. Tavoitteena on myös parantaa Traficomien ja luotsaustutkintoja järjestävien oppilaitosten valmiuksia mahdollistaa hakijoiden yhdenmukainen kohtelu sekä selkeä hakemusmenettely.

Tällä määräyksellä Traficom antaa sille luotsauslain (940/2003) valtuuttamat tarkemmat määräykset:

- 1) luotsaustutkinnon osa-alueiden sisällöstä, suorituksen hyväksymisestä ja hylkäämisestä ja tutkinnosta annettavasta todistuksesta (11 a §:n 4 momentti);
- 2) koeluotsauksessa noudatettavista menettelytavoista, järjestelyistä, olosuhteista sekä koeluotsausasiakirjoista (11 b §:n 6 momentti);
- 3) luotsaustutkinto-ohjelman sisällöstä ja tutkintojen menettelytavoista (11 d §:n 4 momentti); sekä
- 4) luotsauksen lupakirjojen hakemiseen ja uudistamiseen liittyvistä menettelyistä (12 §:n 4 momentti, 14 §:n 6 momentti ja 16 §:n 7 momentti).

Asiaan liittyviä muita määräyksiä ja säädöksiä

Luotsauslaki (940/2003)

Valtioneuvoston asetus luotsauksesta (1385/2016)

Määräys luotsattavista väylistä ja luotsipaikoista (TRAFI/6915/03.04.01.00/2013).

Määräyksen tavoite

Määräyksen tarkoituksena on antaa luotsauslain edellyttämät tarkemmat määräykset niistä asioista, joista laki säätää Traficomille määräyksenantovaltuudet. Tavoite on varmistaa hakijoiden tasa-arvoinen kohtelu ja tutkinnon järjestäjien ja vastaanottajien luotsauslain mukainen toiminta liittyen luotsaustutkintoihin, koeluotsaukseen ja luotsauksen lupakirjoihin. Kustakin luotsauksen lupakirjasta annetaan määräyksellä seikkaperäisemmät lupakirjakohtaiset vaatimukset sisällöstä, menettelytavoista, arviointiperusteista ja annettavasta todistuksesta.

Määräyksen valmistelu

Määräysluonnos on valmisteltu virkatyönä Liikenne- ja viestintävirastossa. Luotsauksen sidosryhmiä on kuultu soveltuvin osin määräyshankeen edetessä ja informoitu työn etenemisestä.

Määräysluonnos ja perustelumuistioluonnos ovat olleet sidosryhmillä lausuttavana xx.xx.-xx.xx.2021. Lausuntopyyntö on julkaistu sähköisesti Lausuntopalvelu.fi -osoitteessa ja on lisäksi lähetetty sidosryhmille sähköpostitse.

Lausuntopalaute

Määräyksestä lausuivat...

[täydennetään lausuntokierroksen jälkeen]

Muutokset ja arvio määräyksen vaikutuksista

Turvallisuuden ja ympäristön kannalta määräyksen päivittämisellä odotetaan olevan positiivisia vaikutuksia. Traficom antaa asiakkaille ja sidosryhmille tarkemmat ja yksityiskohtaisemmat määräykset luotsaustutkinnoista ja niiden sisällöstä sekä luotsauksen lupakirjojen hakemusmenettelyistä.

Määräysmuutoksella ei odoteta olevan merkittäviä toiminnallisia tai taloudellisia muutoksia asiakkaiden ja sidosryhmien tai viranomaisten toimintaan. Tutkintosisältöjen ja -perusteiden tarkentamisen odotetaan vaikuttavan positiivisesti luotsauksen lupakirjojen hakijoiden yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun. Määräyksellä ennen kaikkea yhdenmukaistettaisiin olemassa olevia käytäntöjä vastaamaan lainsäädäntöä ja toisiaan valtakunnan eri osissa ja eri toimijoiden keskuudessa.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 Yleistä

1.1 Määräyksen tarkoitus

Määräyksellä annetaan luotsauslain (940/2003) 11 a §:n 4 momentissa tarkoitettuja tarkempia määräyksiä luotsaustutkinnon osa-alueiden sisällöstä, suorituksen hyväksymisestä ja hylkäämisestä sekä tutkinnosta annettavasta todistuksesta; luotsauslain 11 b §:n 4 momentissa tarkoitettuja tarkempia teknisuontoisia määräyksiä koeluotsauksessa noudatettavista menettelytavoista, järjestelyistä, olosuhteista sekä koeluotsausasiakirjoista; luotsauslain 11 d §:n 4 momentissa tarkoitettua tarkempia teknisuontoisia määräyksiä luotsaustutkinto-ohjelman sisällöstä ja tutkintojen menettelytavoista; luotsauslain 12 §:n 4 momentissa tarkoitettuja tarkempia määräyksiä luotsin ohjauskirjan hakemiseen ja uudistamiseen liittyvistä menettelyistä; luotsauslain 14 § 6 momentissa tarkoitettuja tarkempia määräyksiä linjaluotsinkirjan hakemiseen ja uudistamiseen liittyvistä menettelyistä; sekä luotsauslain 16 §:n 7 momentissa tarkoitettuja tarkempia määräyksiä erivapauden hakemiseen ja uudistamiseen liittyvistä menettelyistä.

Määräyksessä käytettäisiin pääosin luotsauslain määritelmiä. Kohdassa 1.2 annettaisiin kuitenkin joitakin määräyksen kannalta olennaisia määritelmiä. Alakohdissa 2, 4 ja 5 selvennettäisiin luotsaustutkinnon eri toimijoiden käsitteitä. Hakijalla määräyksessä tarkoitettaisiin henkilöä, joka suorittaa luotsaustutkintoa tai sen osa-alueita tai vaadittuja harjoittelu- tai luotsausmatkoja hakeakseen luotsin ohjauskirjaa, linjaluotsinkirjaa tai erivapautta. Toisin sanoen hakija olisi yleistermi henkilölle, joka suorittaa mitä tahansa määräyksenmukaisia toimenpiteitä lupakirjan saamiseksi. Luotsaustutkinnoista vastaavalla henkilöllä puolestaan tarkoitettaisiin nimettyä henkilöä, jolla on merenkulkijoiden koulutukseen soveltuva opettajankoulutus ja kokemusta luotsaustutkintoihin liittyvästä koulutuksesta tai suoritettu luotsin ohjauskirjaa tai linjaluotsinkirjaa koskeva tutkinto. Tämä henkilö olisi oppilaitoksessa se henkilö, joka

vastaa oppilaitoksen tarjoaman luotsaustutkinnon sisällöstä ja vaatimustenmukaisuudesta. Luotsaustutkinnon vastaanottaja olisi sen sijaan luotsaustutkinnoista vastaavan henkilön alaisuudessa tai vastuulla toimiva henkilö, jolla on merenkulkijoiden koulutukseen soveltuva opettajankoulutus ja kokemusta luotsaustutkintoihin liittyvästä koulutuksesta tai suoritettu luotsin ohjauskirjaa tai linjaluotsinkirjaa koskeva tutkinto.

Kohdan 1.2 6 alakohdan mukaisesti tarkennettaisiin laissa käytetyn termin rajattu vesialue tarkoitusta. Määritelmän mukaisesti rajattu vesialue tarkoittaisi yksittäistä kohdassa mainittua aluetta ja sen luotsinkäyttövelvollisuuden piiriin kuuluvia väylätojsia. Määritelmien 8 alakohdan mukaan luotsauslain 11 a §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittamasta reittisuunnitelmasta käytettäisiin tässä määräyksessä termiä väyläkohtainen luotsaussuunnitelma. Tämä termi kuvaa paremmin kyseistä dokumenttia ja erottaa luotsin laatiman väyläkohtaisen luotsaussuunnitelman päällikön laatimasta aluksen reittisuunnitelmasta.

Kohdassa todettaisiin myös, että lomakkeella tarkoitettaisiin tässä määräyksessä niitä lomakkeita, jotka ovat määräyksen liitteinä 10-17. Lomakkeet julkaistaan sähköisessä muodossa Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla. Koska lomakkeet on julkaistu verkkosivuilla sähköisesti, on ne ensisijaisesti tarkoitettu täytettäväksi ja toimitettavaksi virastolle sähköisenä.

2 Luotsaustutkinnot

2.1 Luotsaustutkintojen järjestäminen

Kohdassa määrätään, että luotsaustutkinnon järjestäjän olisi haettava hyväksymistä Liikenne- ja viestintävirastolta. Luotsaustutkinnon järjestäjän olisi täytettävä luotsauslain 11 c §:ssä tarkoitetut yleiset vaatimukset, 11 d §:ssä tarkoitetut erityisvaatimukset, luotsausasetuksen 10 §:ssä tarkoitetut erityisvaatimukset sekä tässä määräyksen kohdassa annettavat lakia ja asetusta tarkentavat vaatimukset.

Luotsaustutkinnon järjestäjän olisi toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle yksityiskohtainen tutkinto-ohjelma, jonka tulisi perustua luotsauslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyihin luotsin ohjauskirjan, linjaluotsinkirjan ja erivapauden saamisen edellytyksenä oleviin tutkintovaatimuksiin.

Kohdassa määrättäisiin tutkinto-ohjelman vähimmäisisällöstä ja siitä, milloin tutkinto-ohjelma tulee lähettää uudelleen hyväksyttäväksi. Uudelleenhyväksyntää vaadittaisiin määräyksen kohdan 2.1. lueteltuihin seikkoihin kohdistuvissa muutoksissa tai muihin tutkinnon suorittamisen kannalta olennaisiin seikkoihin kohdistuvissa muutoksissa. Tällaisia muita muutoksia olisivat esimerkiksi muutokset tutkinnon järjestäjän tutkinto-ohjelmaan kirjaamissa tarkentavissa menettelyissä, jotka vaikuttavat tutkinnon suorittamiseen hakijan näkökulmasta, kuten tutkinnon aikatauluihin.

2.2 Luotsaustutkintojen osa-alueet

2.2.1 Peitepiirroskoe ja väyläkohtainen luotsaussuunnitelma

Kohdassa määrättäisiin peitepiirroskokeen ja väyläkohtaisen luotsaussuunnitelman sisällöstä, menettelytavoista, arviointiperusteista ja osa-alueen suorittamisesta annettava todistuksesta.

Peitepiirroskoe tehtäisiin Liikenne- ja viestintäviraston julkaisemille tyhjille merikarttoille, jotka ovat saatavissa viraston verkkosivuilta. Peitepiirroskoe arvioidaan Liikenne- ja viestintäviraston julkaiseman, määräyksen liitteenä olevan peitepiirroskoelomakkeen avulla ja suorittajan tulisi osoittaa tuntevansa vähintään 75 prosenttia vaadituista asioista. Lomake tulisi liittää luotsauksen lupakirjahakemukseen, kun se

toimitetaan Liikenne- ja viestintävirastolle. Lomakkeen allekirjoittaisi sekä peitepiirroskokeen vastaanottaja että suorittaja. Allekirjoitettu lomake tallennettaisiin Liikenne- ja viestintäviraston asianhallintajärjestelmään.

Väyläkohtaisella luotsaussuunnitelmalla tarkoitettaisiin yksityiskohtaista suunnitelmaa aluksen navigoinnin tueksi väylällä. Tarkoitus ei ole tehdä reittisuunnitelmaa, joka tehdään aluksen matkasta laiturista lauriin. Väyläkohtaisen luotsaussuunnitelman arvioinnissa huomioitaisiin, mitä määräyksessä vaaditaan sen vähintään sisältävän. Väyläkohtaisen luotsaussuunnitelman tarkoituksena olisi, että luotsauksen lupakirjan hakija selvittää väylänavigoinnin tueksi tärkeitä asioita ja tekee havainnot harjoittelumatkojen aikana. Tarkoituksena olisi lisäksi, että hakija saa väyläkohtaisesta luotsaussuunnitelmasta hyvän tuen navigoidessaan väylällä, kun hänelle on myönnetty luotsauksen lupakirja.

2.2.2 Kirjallinen koe

Kohdassa määrättäisiin kirjallisen kokeen sisällöstä, menettelytavoista, arviointiperusteista ja osa-alueen suorittamisesta annettavasta todistuksesta.

Uutena määrättäisiin, että kirjallinen koe koostuu kahdesta eri osasta, joita ovat säädöksiä koskevat kysymykset (osa 1) ja väylää koskevat kysymykset (osa 2). Erivapauden osalta osa 2 koostuu kuitenkin rajattua vesialuetta koskevista kysymyksistä. Liikenne- ja viestintävirasto määrittäisi kokeissa käytettävät kysymykset ja huolehtii niiden ajantasaisuudesta. Liikenne- ja viestintävirasto huolehtisi kysymysten toimitamisesta tutkinnon järjestäjille. Tällä edesautettaisiin sitä, että eri tutkinnon järjestäjien pitämät kokeet olisivat keskenään yhteismitallisia. Tällä myös varmistettaisiin, että kokeessa kysyttävät asiat ovat luotsaustoiminnan ja meriturvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia.

2.2.3 Laivasimulaattorissa tehtävä koe

Kohdassa määrättäisiin laivasimulaattorissa tehtävän kokeen sisällöstä, menettelytavoista, arviointiperusteista ja osa-alueen suorittamisesta annettavasta todistuksesta. Kohdassa määritettäisiin tarkemmin ne seikat, joita hakijan olisi laivasimulaattorissa tehtävässä kokeessa osoitettava ja määritettäisiin tarkemmin menettelytapoja, joita kokeeseen sovelletaan. Kohdassa tarkennettaisiin muun muassa siitä, millainen henkilöstö kokeen vastaanottamiseksi edellytettäisiin ja millä kielellä koe suoritettaisiin.

2.2.4 Laivasimulaattorissa tehtävä harjoittelu

Laivasimulaattorissa tehtävästä harjoittelusta ei voimassa olevassa määräyksessä ole määrätty tarkentavasti. Tässä kohdassa määrättäisiin tarkentavasti laivasimulaattorissa tehtävän harjoittelun sisällöstä, menettelytavoista, arviointiperusteista ja osa-alueen suorittamisesta annettavasta todistuksesta. Laivasimulaattorissa tehtävä harjoittelu on olennainen osa luotsin ohjauskirjan tai linjaluotsinkirjan uudistamista ja sillä varmistettaisiin luotsin ammattitaidon ylläpitäminen ja valvotusti harjoiteltaisiin erityisesti sellaisia erityistilanteita, jotka käytännön luotsaustoiminnassa ovat harvinaisia. Simulaattoriharjoittelun tarkoituksena on ennen kaikkea simuloida sellaisia tilanteita, joita ei voida turvallisesti aluksella harjoitella.

3 Koeluotsaus

Kohdassa määrättäisiin koeluotsauksen sisällöstä, menettelytavoista, arviointiperusteista ja koeluotsauksen suorittamisesta laaditusta koeluotsauspöytäkirjasta. Määräys vastaisi olennaisilta osin voimassa olevaa määräystä, mutta kirjoitusasu muutettaisiin vastaamaan muita määräyksen kohtia.

4 Hakemusmenettelyt

Määräyksessä kuvattaisiin nykyistä tarkemmin menettelyt kutakin lupakirjaa haettaessa, uudistettaessa taikka muutettaessa. Määräyksen liitteeksi otettaisiin nyt myös sellaiset mallitodistukset sekä hakemuslomakkeet, jotka liittyvät luotsauksen lupakirjojen hakemusmenettelyihin ja myöntämiseen.

4.1 Luotsin ohjauskirja ja 4.2 Linjaluotsinkirja

Kohdassa 4.1 määrättäisiin luotsausasetusta tarkentavasti niistä menettelyistä, joita noudatetaan haettaessa ensimmäistä luotsin ohjauskirjaa, seuraavaa luotsin ohjauskirjaa tai uudistettaessa luotsin ohjauskirjaa. Vastaavat määräykset linjaluotsinkirjasta annettaisiin kohdassa 4.2. Edellä mainituissa kohdissa määrättäisiin seikkaperäisesti siitä, paljonko hakijalla tulee olla kussakin tilanteessa suoritettuna harjoittelu- tai luotsausmatkoja. Kaikissa tilanteissa hakijan olisi suoritettava vähintään väyläkohtainen kirjallisen kokeen osa 2, josta määrätään kohdassa 2.2.2. Kyseisessä kohdassa määritelty kirjallisen kokeen osa 1 olisi suoritettava, mikäli edellisestä kirjallisen kokeen suorittamisesta on yli 12 kuukautta. Lisäksi haettaessa ensimmäistä luotsin ohjauskirjaa tai linjaluotsinkirjaa olisi suoritettava kohdassa 2.2.1 tarkoitettu peitepiirroskoe ja väyläkohtainen luotsaussuunnitelma sekä kohdassa 2.2.3 tarkoitettu laivasimulaattorissa tehtävä koe.

Haettaessa seuraavaa luotsin ohjauskirjaa tai linjaluotsinkirjaa taikka luotsin ohjauskirjaa tai linjaluotsinkirjaa uudistettaessa laivasimulaattorissa tehtävä koe korvattaisiin kohdassa 2.2.4 kuvatulla laivasimulaattorissa tehtävällä harjoittelulla, mikäli edellisestä kokeesta tai harjoittelusta on kulunut yli viisi vuotta, tai riittävällä määrällä (kahdeksan) vuosittaisia luotsausmatkoja uusittavan luotsin ohjauskirjan tai linjaluotsinkirjan voimassaolon aikana. Jotta luotsaustutkinnon vastaanottaja osaisi laatia vaaditun sisältöisen tutkinnon hakijalle, tulisi hakijan tilatessaan luotsaustutkintoa ilmoittaa luotsaustutkinnon vastaanottajalle, montako matkaa hän on suorittanut vuosittain. Hakija velvoitettaisiin myös toimittamaan Liikenne- ja viestintävirastolle luotsin ohjauskirjaa tai linjaluotsinkirjaa koskeva hakemuslomake sen jälkeen, kun tämä on suorittanut vaaditut matkat ja vastaanottanut todistukset hyväksytysti suoritetuista luotsaustutkinnon osa-alueista.

4.3 Erivapaus

Kohdassa 4.3 tarkennettaisiin mitä hakijan tulee suorittaa hakiessaan ensimmäistä erivapautta ja uudistaessaan erivapautta. Kohdassa tarkennettaisiin erivapauden myöntämisen ja uudistamisen edellytyksenä olevaa aluksen navigointikokemusta hakemuksen kohteena olevalla väylällä tai väylillä. Määräyksellä tarkennettaisiin miten hakijan tulee haettaessa ensimmäistä erivapautta osoittaa lain vaatima riittävä kokemus aluksen navigoinnista viimeisen viiden vuoden aikana hakemuksen kohteena olevalla väylällä tai väylillä. Määräyksessä edellytettäisiin, että hakija on toiminut aluksen tai vastaavan aluksen päällikkönä tai perämiehenä 12 kuukauden ajan tai vähintään 8 kuukautta ja lisäksi suorittanut laivasimulaattorissa harjoittelun hakemuksen kohteena olevien väylien koosteella. Lisäksi määräyksessä asetetaan kullekin rajatulle vesialueelle vähimmäismäärä harjoittelumatkoja tai laivasimulaattorissa tehtäviä harjoittelukertoja, joita edellytetään navigointikokemuksen osoittamiseksi. Sekä haettaessa ensimmäistä erivapautta että sitä uudistaessa hakijan tulisi suorittaa kohdan 2.2.2 mukaisen kirjallisen kokeen osat 1 ja 2.

Kohdassa 4.3.3 määrättäisiin tilanteista, joissa erivapautta halutaan muuttaa. Muuttaminen olisi käytännössä tarpeen silloin, jos erivapauskirjalle halutaan lisätä uusi alus tai kirjalla olevan aluksen tiedot muuttuvat. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi muutokset aluksen omistajuudessa tai lippuvaltiossa. Määräykseen otettaisiin uutena kohtaan 4.3.4 aluksen vastaavuuksia koskevat kriteerit. Näin yhdenmukaistettaisiin tulkintaepäselvyyksiä, joita laissa käytettyyn ilmaisuun "alus, joka kooltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan osin vastaa hakemuksen kohteena olevaa alusta" liittyy.

Määräyksen aikataulu/voimaantulo

Määräys on tarkoitus saada voimaan syksyllä 2021.

LUONNOS